

UVOD

Stečajni postupak u suštini predstavlja pravni mehanizam za sveukupno namirenje povjerilaca kompanija ili preduzeća koje je nesposobno da vrši plaćanje svojih obaveza. Stečajni postupak se razlikuje od izvršnog postupka koji predstavlja pravni mehanizam za pojedinačno namirenje povjerilaca.

Postupak stečaja sprovodi i realizuje nadležni sud. Ovim putem se osigurava jednakost svih zainteresovanih strana u postupku.

Kvalitetan, efektan i efikasan stečajni sistem predstavlja sastavni dio tržišne ekonomije jer obezbjeđuje sigurnost povjeriocima, osigurava na određen način oporavak preduzeća i kompanija sa poteškoćama finansijske prirode i brže vraćanje blokiranih sredstava u upotrebu.

Po samoj definiciji stečajni postupak je hitan. Osnovni razlog za to predstavlja činjenica da sredstva u vlasništvu kompanije svakim danom gube na svojoj vrijednosti, i upravo zato je neophodno da stečajni postupak bude efikasan i vremenski oročen, kako bi se kroz očuvanje vrijednosti istih obezbjedili i zaštitili interesi i povjerilaca koji se naplaćuju iz tih sredstava i zaposlenih koji koriste ta sredstva.

U kvalitetnom stečajnom postupku svi dobijaju i povjerioci i zaposleni i društvo u cjelini. Stečajni postupak za posljedicu ima ozdravljenje preduzeća i na taj način, kroz efikasnu preraspodjelu zarobljenih sredstava, predstavlja preduslov za brže i uspješnije ozdravljenje cjelokupne privrede.

Kod nas se stečajni postupak doživljava kao fatalni ishod, odnosno kao «smrt» preduzeća. Ovakav odnos prema stečaju verovatno predstavlja naslijeđe socijalističkog sistema, koji ideološki nije priznao poslovni neuspjeh preduzeća.

U nekim od bivših socijalističkih država išlo se tako daleko daje stečaj preduzeća bio zakonom zabranjen. Posljedicu ovakvog odnosa prema poslovnom neuspjehu predstavlja socijalizacija gubitaka, odnosno pokrivanje gubitaka pojedinačnog preduzeća od strane cjelokupnog društva putem subvencija, ili nekog drugog oblika budžetskog finansiranja.

Ovakav sistemski način rješavanja poslovnih problema ima logične reprekusije na mikro nivou gdje se gubi motivacija privrednih subjekata da se ponašaju racionalno, kao i da samostalno identifikuju probleme u poslovanju koji se mogu ispraviti kroz postupak restrukturiranja.

Konačno, ovakav netržišni odnos prema neefikasnom poslovanju preduzeća imao je i negativne posljedice na makro nivou koji koje su doprinijele slomu socijalističkih privreda krajem prošlog vijeka.

Za razliku od ostalih postupaka postoje karakteristike i obilježja koja su jedinstvena samo za stečajni postupak. Ono što ima stečajni postupak nema niti jedan drugi. To se prvenstveno odnosi na stranke u postupku odnosno organe u postupku, a i sam način otpočinjanja i realizacije samog postupka.

Svaki pravni proces odnosno postupak pa i stečajni mora imati svoje stranke i organe u postupku. Stranke u stečajnom postupku su stečajni dužnik sa jedne strane i povjerioci sa druge strane.

U legislativama susjednih zemalja kojima su regulisana sva pitanja vezana za stečaj propisano je postojanje i skupštine povjerilaca ili vjerovnika kao subjekta stečaja.

Kad su u pitanju organi stečajnog postupka, Zakon o stečajnom postupku Federacije BiH ili Republike Srpske na istovjetan način definiše njihovu vrstu i broj. Na osnovu navedenih zakona izvršena je podjela organa stečajnog postupka. Prema toj legislativnoj podjeli te organe predstavljaju: stečajni u privremeni stečajni upravnik sudija i odbori i skupština vjerovnika.

Značaj subjekata stečajnog postupka vidi se iz činjenice da nakon otvaranja konkretnog stečajnog postupka sva prava koja su pripadala stečajnom dužniku prelaze na stečajnog upravnika. To ujedno znači da i prava i obaveze dužnika u vezi sa čuvanjem dokumentarne i arhivske građe prelaze u nadležnost stečajnog upravnika.

U ovom radu smo pokušali putem komparativne analize pojasniti i ukazati na pojam i značaj subjekata stečajnog postupka koristeći literaturu i zakonska rješenja kod nas, ali i nekih zemalja u okruženju.

Iako ćemo u naslovljenom radu voditi računa da obuhvatimo sve stranke i organe stečajnog postupka zakonski određene, težište rada ćemo dati rad i ovlaštenja pojedinih organa kao što su stečajni upravnik i stečajni sudija. Upravo iz razloga što sve i počinje i završava sa njima.

Ono što je možda paradoksalno, a odnosi se na trenutnu situaciju kad je u pitanju stečajni postupak u našoj zemlji pa i okruženju je da, na tržištu BiH posluje i dalje ogroman broj preduzeća ili kompanija koja su dovedena do situacije da se nad njima otvori stečajni postupak.

Pomenuta činjenica vjerovatno neće izazvati oduševljene komentare što je opet ne čini ništa manje istinitom, a situaciju manje ozbiljnom. Pozitivni zakonski propisi entiteta u BiH regulišu pitanje pokretanja stečajnog postupka na sasvim zadovoljavajući način.

Zakonska regulativa dovoljno detaljno propisuje načine i usloveza pokretanje stečajnog postupka te bi postupanje u skladu sa zakonom osiguralo i ostvarivanje osnovne svrhe stečajnog postupka –maksimalno namirenje povjerilaca kao primarni cilj te osiguranje normalnih uslova zaposlovanje kao sekundarni cilj.

Predmet rada predstavljaju subjekti stečajnog postupka. Realizacija postavljenih ciljeva istraživanja ovog rada prvenstveno će se postići analizom zakonskih rješenja na teritoriji BiH prvenstveno Republike Srpske.

U istraživanju polazimo od slijedeće hipotetičke tvrdnje: "Subjekti stečajnog postupka čine stranke i organi stečajnog postupka koji prije svega ostalog predstavljaju opšti i glavni uslov za pokretanje i postojanje stečajnog postupka,"

U našem radu izbor metoda istraživanja usklađen je sa zahtjevima i predmetom rada tako da su pored opštih naučnih metoda obuhvaćene i korištene druge metode posebnih naučnih disciplina.

U naslovljenom radu će upravo kroz postavljene ciljeve istraživanja, posebno biti tretirana zakonska regulativa koja reguliše oblast stečaja i subjekata stečajnog postupka.

Rad će biti strukturiran tako da pored uvoda i zaključka, ima tri dijela.

U prvom dijelu rada ukazaćemo na pojam stečaja i stečajnog postupka, razliku između stečaja i stečajnog postupka, vrste stečaja i rješenje ovog pitanja u zakonodavstvu BiH.

U drugom dijelu rada bavićemo se opštim pojmovima vezanim za stranke stečajnog postupka, te posebno objasniti stečajnog dužnika i povjerioce stečajnog dužnika.

Treći dio rada odnosi se na organe stečajnog postupka, i analizu svakog ponaosob.